

Võru maakonnas, Võru vallas, Paidra külas, Paidra-Karli kinnistul (registriosa nr 509341; katastritunnus 38901:001:0292; edaspidi *Paidra-Karlikinnistu*) **eraldistel 1 ja 2 lageraiete keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine**

1. OTSUSTUS

Lähtudes OÜ Valga Puu volitatud esindaja Tamar Muzakko 20.09.2024 poolt esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata Paidra-Karli kinnistu eraldistel 1 ja 2 kavandatud lageraiete keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Kavandatud raie registreerimisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1. Kavandatud raietel ei ole veekogule, mis on võldase, paksukojalise jõekarbi, hariliku hingi ja euroopa harjuse elupaik, olulist mõju, kui veekaitsevööndis (mis on põhikaardile kantud veekogu piirist 10 meetrit) raiet ei tehta, sh alusmetsa ja põõsarinnet ei raiuta, veekogusse ja veekaitsevööndisse raidmeid ei jäeta, veekogust läbi ei sõideta, roopaid ei tekitata ning mootorsõidukitega kaldaid ei kahjustata.

1.3. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. OÜ Valga Puu volitatud esindaja Tamar Muzakko esitas 20.09.2024 Keskkonnaametile metsateatist, millega teatas kavandatavast lageraietest Paidra-Karli kinnistu eraldistel 1 ja 2. Metsateatist on kantud metsaressursi arvestuse riiklikusse registrisse nr-te 50001062666 ja 50001062667 all.

Kavandatud lageraied asuvad osaliselt Võhandu jõe kalda piiranguvööndis ja osaliselt Võhandu jõe veekaitsevööndis ning kavandatud lageraied piirnevad Natura 2000 võrgustikku kuuluva Võhandu jõe ürgoru loodusala ja Võhandu jõe hoiualaga.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS

§ 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast (otsus on tehtud 15 tööpäeva jooksul arvates KeHJS § 6¹ lõikes 1 nimetatud teabe saamisest).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Paidra-Karli kinnistu eraldisel 1 ja 2 kavandatakse lageraiet kokku 1,8 ha suurusel alal, kokku raiemahuga 450 tm. Raie eesmärgiks on metsa uuendamine ja uue metsapõlve rajamine ühe võttega.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Paidra-Karli kinnistu asub Võru maakonnas, Võru vallas. Kavandatud raie jääb alale, kus kehtib 2024. aastal kehtestatud Võru valla üldplaneering, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava raie eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja¹ §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Paidra-Karli kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustus piirkonnas.

Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raicalal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Eraldis 1 asub jänesekapsa kasvukohatüübis, kus kasvab valmiva metsa ealine kuusik. Eraldis 2 asub jänesekapsa kasvukohatüübis, kus kasvab küps kaasik.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raiest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse.

Alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme. Lageraie langiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta vastupanuvõimet. Raieid kavandatakse metsamaastikus, lageraied paiknevad Võhandu jõe kalda piiranguvööndis ja jäävad osaliselt Võhandu jõe veekaitsevööndisse.

Kavandatud lageraied piirnevad Võhandu jõe hoiualaga, mis hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvat Võhandu jõe ürgoru loodusala. Võhandu jõe hoiuala kaitse-eesmärgid on loetletud määru²s.

Võhandu jõe ürgoru loodusala kaitse-eesmärgiks olevatest liikidest asub eraldiste 1 ja 2 raieala 30 m mõjualas³ III kategooria kaitsealuse liigi hariliku hingi ja võldase ning II kategooria kaitsealuse liigi paksukojalise jõekarbi elupaik.

Võhandu jõe ürgoru loodusala kaitse-eesmärgiks olevatest elupaigatüüpidest asub raieala 30 m mõjualas elupaigatüüp jõed ja ojad (3260).

²Vabariigi Valitsuse 08.09.2005 määrus nr 235 „Hoiualade kaitse alla võtmine Võru maakonnas“.

³Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine“

Eraldise 1 ja 2 raieala 30 m mõjualas asub III kategooria kaitsealuse liigi euroopa harjuse elupaik.

Võhandu jõgi on kantud lõheliste kudemis- ja elupaikade nimistusse (keskkonnaministri 15.06.2004 määrus nr 73).

Kultuuriväärtusi raiealal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate sanitaarraiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raie mõju keskkonnaelementidele:

Vesi- kavandatud raieala jääb 1,8 ha ulatuses Võhandu jõe kalda piiranguvööndisse ja osaliselt lõheliste kudemis- ja elupaikade nimistusse (keskkonnaministri 15.06.2004 määrus nr 73) kantud veekogu Võhandu jõe 10 m laiuse veekaitsevööndisse (põhikaardile kantud veekogu veepiirist). Kui veekaitsevööndis raie ei tehta, sh alusmetsa ja põõsarinnet ei raiuta, veekogusse ja veekaitsevööndisse raidmeid ei jäeta, veekogust läbi ei sõideta, roopaid ei tekitata ning mootorsõidukitega kaldaid ei kahjustata, siis raie tööde teostamisel ei ole Võhandu jõe olulist negatiivset mõju.

Välisõhk ja kliima- kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- raied ei mõjuta maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- raiealal ei ole neid elemente ja kavandatud raie neid ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu.

Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raie on kavandatud Võhandu jõe ürgoru loodusala 30 m mõjualas. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Võhandu jõe ürgoru loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõigel kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁴ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁵ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Lageraied on kavandatud Võhandu jõe ürgoru loodusalaga piirneval alal.

Kavandatud lageraiete 30 m mõjualas on Võhandu jõe ürgoru loodusala kaitse-eesmärgiks oleva paksukojalise jõekarbi, hariliku higi ja võldase elupaik ning elupaigatüüp jõed ja ojad (3260).

Eelpool nimetatud liikide kaitse tagatakse läbi elupaigatüüp jõed ja ojad (3260) kaitse, ehk raiega ei tohi vee kvaliteeti Võhandu jões halvemaks muuta.

Raie tegemisel veekaitsevööndis raiet ei tehta, st veekaitsevööndi ulatuses (10 m) puistu säilib.

Veekaitsevööndis kaldapuistu säilimine 10 m ulatuses aitab tagada, et nimetatud elupaigatüübi, seega ka liikide seisund ei halvene. Jõe kallastele kasvama jäävad puud ja põõsad toimivad olulise filtrina, püüdes valgalalt pinnaseveega jõe poole kanduvaid toitaineid. Kaldapuistu kadudes ja veerežiimi märgatava muutuse tagajärjel võib seni selgeveeline jõgi sinna kanduvate lisa toitude ja pinnaseosakeste tõttu muutuda häguseks ning vohama võib hakata taimestik (nt niitjad rohevetikad ja teised veetaimed), kahjustades sellega olemasolevat vee-elupaika ning kaotades muuhulgas paksukojalise jõekarbi, hariliku hingi ja võldase sobivad elutingimused.

Varjulised kaldapuistud kaitsevad veekeskkonda otsese päikesepeaiste eest, aidates hoida veetemperatuuri madalana. Võhandu jõgi selles lõigus on kitsas jõgi, mille kaldale

⁴Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätteid (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁵ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

veekaitsevööndi ulatuses jäetud puud ja põõsastik varjutavad piisavalt veekogu, et hoida veetemperatuuri jões madalamana. Kui veekogusse ja veekaitsevööndisse raidmeid ei jäeta, veekogust läbi ei sõideta, roopaid ei tekitata ning mootorsõidukitega kaldaid ei kahjustata, siis aitab see vältida raiega kaasnevate toitainete kandumist vette.

Kavandatud lageraiete käigus veekaitsevööndis raiet ei tehta, st veekaitsevööndi ulatuses puistu säilib. Veekogusse ja veekaitsevööndisse raidmeid ei jäeta, veekogust läbi ei sõideta, roopaid ei tekitata ning mootorsõidukitega kaldaid ei kahjustata, seega raietööde teostamisel ei ole veekogule ning eelpool nimetatud liikide ja elupaigatüübi seisundile olulist negatiivset mõju ning raietööd ei kahjusta Võhandu jõe ürgoru loodusala kaitse-eesmärke.

Kuna kavandatud lageraiete mõjualas ei ole teisi Võhandu jõe ürgoru loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaiku ega liikide elupaiku, siis kavandatud lageraied loodusala kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatud lageraied ei mõjuta ebasoodsalt Võhandu jõe ürgoru loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud ala terviklikkust.

Eraldised 1 ja 2 jäävad jänesekapsa kasvukohatüüpi, kus raietöö külmunud või kuiva pinnasega on võimalik teostada ilma suuremate pinnasekahjustusteta.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri määrusega „Metsa majandamise eeskiri“.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Lageraied on kavandatud Võhandu jõe hoiualaga piirneval alal. Mõju Võhandu jõe hoiuala kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Võhandu jõe ürgoru loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud punktis 3.3.1.2. Kavandatud raialal ja mõjupiirkonna alal ei esine teisi Võhandu jõe hoiuala kaitse-eesmärgiks olevaid väärtusi, mida raied mõjutaks.

Eraldiste 1 ja 2 raiala 30 m mõjualas asub III kategooria kaitsealuse liigi euroopa harjuse elupaik.

Võhandu jõgi selles lõigus on lõheliste jaoks oluline kudemis- ja elupaik.

Ka euroopa harjuse ja lõheliste kaitse tagatakse läbi elupaigatüüp jõed ja ojad (3260) kaitse, ehk raiega ei tohi vee kvaliteeti Võhandu jões halvemaks muuta. Punktis 3.3.1.2 on käsitletud kuidas veekaitsevööndis kaldapuistu säilimine 10 m ulatuses aitab tagada, et nimetatud elupaigatüübi, seega ka liikide seisund ei halvene.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raie on kooskõlas looduskaitse-, vee- ja metsaseadusega, eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Looduskaitseaduse § 55-st tulenevalt on raiete tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud või kuivalt pinnaselt.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhindangu järeldus

Kavandatud raietel eraldistel 1 ja 2 pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana Looduskaitseaduse § 55 lg-st 6 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Võhandu jõe ürgoru loodusalale, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitseõuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhindangu koostaja:

Ain Pommer

metsahoiu vanemspetsialist

metsaosakond